

Biblioteksplan 2015–2018

KOMMUNFULLMÄKTIGE

BIBLIOTEKSPLAN FÖR SALA KOMMUN 2015–2018

FÖRORD

Syftet med en biblioteksplan är att den ska bestämma inriktningen för den kommunala biblioteksverksamheten och samtidigt fungera som ett mätbart och uppföljningsbart handlingsdokument.

I den reviderade bibliotekslagen från 2014 finns en tydlig skrivning om att kommuner och landsting skall ha en biblioteksplan (SFS 2013:801 §17).

Kungliga biblioteket (KB) har ett nationellt ansvar för biblioteksfrågor. Som nationell myndighet har de i uppdrag - i samverkan med de regionala biblioteksverksamheterna - att följa upp kommunernas biblioteksplaner och hur de används. Bibliotekslagen är en ramlag som anger övergripande principer och riktlinjer för offentligt finansierad biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen skall vara ett politiskt antaget dokument och skall vara en kommunal angelägenhet.

I KBs skrift Biblioteksplan 2.0 finns att läsa:

"Biblioteksplanerna bör ge närmare besked om verksamhetens inriktning och omfattning på sådan nivå att medborgarens förutsättningar att påverka huvudmannens övervägande gynnas" samt "Biblioteksplanerna bör vara uppföljningsbara och kopplade till bibliotekslagen" (KB Biblioteksplan 2.0)

På uppdrag av Kultur och fritidsutskottets beslut 2014-06-19 och med utgångspunkt från Bibliotekslagen, Sala kommuns kulturplan och Sala kommuns vision har Sala kommuns biblioteksplan utarbetats.

Styrdokument

- Bibliotekslagen
- Sala kommuns kulturplan
- Regionala biblioteksplanen
- Regionala kulturplanen
- Skollagen

INNEHÅLL

1	BIBLIOTEKSPLAN SALA KOMMUN 2015-2018.....	7
1.1	Nuläge för biblioteksverksamhet i Sala	7
1.2	Ansvar och samverkan.....	7
2	SJU MÅLFORMULERINGAR FÖR FOLKBIBLIOTEKET.....	8
2.1	Biblioteket som mötesplats.....	8
2.2	Barn och ungdomar.....	8
2.3	Läsfrämjande.....	9
2.4	Tillgänglighet.....	9
2.5	Mångspråk.....	9
2.6	Information och lärande.....	10
2.7	Media.....	10
3	SEX MÅLFORMULERINGAR FÖR SKOLAN.....	11
3.1	Biblioteket som mötesplats.....	11
3.2	Läsfrämjande.....	11
3.3	Tillgänglighet i enlighet med skolans likvärdighetsprincip.....	12
3.4	Mångspråk.....	12
3.5	Information och lärande.....	12
3.6	Medier.....	13
4	VISION OCH UTVECKLINGSSOMRÅDEN.....	14
4.1	Folkbiblioteken.....	14
4.2	Skolbiblioteken.....	14
5	SLUTORD.....	15

1 BIBLIOTEKSPLAN SALA KOMMUN 2015-2018

1.1 Nuläge för biblioteksverksamhet i Sala

I Sala finns folkbiblioteksverksamhet bestående av huvudbibliotek och för närvarande tre filialer (Möklinta, Ransta, Västerfärnebo) samt mobil verksamhet. Biblioteksverksamheten omfattar även viss uppsökande verksamhet. Kriminalvården på Salbergaanstalten köper i dagsläget biblioteksverksamhet av Sala stadsbibliotek.

På Kungsängsgymnasiets finns ett bibliotek med heltidsanställd fackbibliotekarie. Det finns även ett bibliotek på Ösby naturbruksgymnasium.

På grundskolan finns sammanlagt 13 mindre eller större bibliotek varav fyra är bemannade, två av dessa av fackbibliotekarier. Tre av grundskolornas bibliotek delar lokal med folkbibliotekets filialer.

Biblioteksservicen på kommunens friskolor är f.n. okänd.

I kommunen finns även ett bibliotek på Tärna folkhögskola som drivs av Västmanlands läns landsting.

1.2 Ansvar och samverkan

Skolförvaltningen ansvarar för biblioteksverksamhet i grundskola och på gymnasium.

Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för folkbiblioteken, den mobila verksamheten samt Salberga som drivs på entreprenad.

Sala stadsbibliotek och skolförvaltningen har ett avtal om bokbusservice till 7 skolor och förskolor. Vi delar även vissa kostnader för databaser och bibliotekssystem. Skolbibliotekarierna för grundskola och gymnasium samverkar och visst samarbete med folkbibliotekets personal finns och skulle kunna utökas. I Kungsängsgymnasiets regi drivs SFI och vuxenutbildningen. Gymnasiebiblioteket strävar efter att möta även deras behov.

Stadsbiblioteket strävar efter en god lokal förankring och söker samverkan med olika lokala aktörer, föreningsliv, studieförbund och andra kommunala verksamheter. Det finns även ett samarbete med BVC och Öppna förskolan. Enligt den regionala kulturplanen ska en samverkan mellan olika bibliotek i länet byggas upp för att förbättra tillgänglighet och nyttjande av resurser.

2 SJU MÅLFORMULERINGAR FÖR FOLKBIBLIOTEKET

Biblioteken har idag många olika roller och funktioner. Vi lever i en tid då biblioteken är en offentlig mötesplats på fler sätt än tidigare. Samhället är föränderligt och många söker sig till bibliotek av anledningar som handlar om andra tjänster än att låna eller läsa böcker och tidskrifter. Det kan för medborgarna handla om digitala och elektroniska tjänster där tillgång till datorer, skrivare, scanning etc. är av avgörande betydelse. Vår roll i samhället är mångfacetterad. Samtidigt är de mer traditionella uppgifterna för biblioteken minst lika aktuella som t ex läsfrämjande verksamhet och stöd i det informella lärandet. Vi behöver även söka nya vägar för att nå ut och fånga upp de behov och förväntningar som finns. Våra förutsättningar att ge en bra biblioteksservice på landsbygden bör ses över.

Utifrån bibliotekslagen och andra styrdokument har vi i biblioteksplanen satt upp följande mål att arbeta utifrån under kommande period.

2.1 Biblioteket som mötesplats

Medborgarvänlighet, tydlighet och effektivitet är ord som lyfts inom kommunen. Vi vill bidra till växtkraften i Sala kommun. Det betyder att vi vill arbeta aktivt med olika program, exponeringar och samverka med andra aktörer. Vi kommer även att jobba med enkäter och kundundersökningar för att ta tillvara lokalt engagemang som en uppföljning av våra mål.

För att uppnå detta ska vi:

- Vartannat år genomföra en brukarundersökning i enkätform eller fokusgrupp
- Varje termin genomföra samarrangemang med olika aktörer
- Utveckla och följa upp vår närvaro på sociala mötesplatser på nätet

2.2 Barn och ungdomar

Barn och unga är en prioriterad grupp inte bara i Bibliotekslagen. För att biblioteket skall vara en angelägen plats även i framtiden ska vi möta barn och ungas behov idag. Genom att sträva efter att ha fler riktade arrangemang mot barn och unga på fritiden och vara en angelägen plats för målgruppen, strävar vi efter att öka besöksantalet samt utlån av barnmedia. Vi vill stimulera till läsning och främja språkutveckling. Viktigt är även att nå barns föräldrar.

För att uppnå detta ska vi:

- Utveckla programverksamheten för barn genom att även nå deras föräldrar i läsfrämjande syfte

- Öka delaktigheten hos barn- och ungdomar genom tex fokusgrupper för utformandet av vår riktade verksamhet.

2.3 Läsfrämjande

Ändrade och delvis försämrade läsvanor kräver att vi ägnar förnyad uppmärksamhet åt det som i grunden är ett av bibliotekets viktigaste mål – att arbeta med lust till läsning. Det finns en ökad aktualitet idag då vi lever i konkurrens med ett förändrat medielandskap. Vi vill skapa och underlätta möten mellan litteratur och människor oavsett kön, ålder, förmåga och erfarenhet av läsning. Detta genom att ha ett attraktivt bestånd och arbeta med olika läsfrämjande åtgärder.

För att uppnå detta ska vi:

- Kvalitativt arbeta med olika aktiviteter och program som främjar läsning för kommuninvånarna
- Vidareutveckla personalens kompetens genom intern och extern utbildning samt genom god omvärldsbevakning

2.4 Tillgänglighet

Tillgänglighet är ett brett begrepp som handlar om bibliotekspersonalens bemötande, den fysiska lokalen och om tillgänglighet till media för olika grupper med behov av extra stöd och hjälp. Alla ska ges rätten att ta del av bibliotekets service och stöd utifrån de behov som individen har och där vi har möjlighet att hjälpa.

För att uppnå detta ska vi:

- Erbjuder adekvat information och stöd till dyslektiker och andra grupper med lässvårigheter
- Utveckla vår uppsökande verksamhet mot äldre
- Höja och bredda personalens kompetens kring bemötande, hjälpmedel mm.

2.5 Mångspråk

Sverige består av personer med olika bakgrunder. Att främja människors uttrycksbehov och erbjuda möjlighet att ta del av språk och litteratur är en väg in i samhället. Detta är en prioriterad arbetsuppgift i bibliotekslagen. Vi vill tillgodose de behov som finns vad gäller mångspråk och nationella minoriteter i Sala kommun. Vi vill att allmänhetens medvetenhet om vad biblioteket har att erbjuda i fråga om detta ska öka.

För att uppnå detta ska vi:

- Utveckla och förtydliga samarbetet med Integrationsenheten, SFI och andra kommunala aktörer så att vi på ett medvetet och strategiskt sätt når berörda grupper
- Varje år erbjuda arrangemang med tema mångspråk och nationella minoriteter

2.6 Information och lärande

Att uppmuntra och stödja individers intressen, nyfikenhet och kreativitet i det informella lärandet är viktigt. Vi kan vara ett komplement till formella utbildningar men även en möjlighet för människors egen drivkraft till kunskap. Biblioteksmiljön skall vara lockande för studerande och inom ramen för vår verksamhet skall vi erbjuda stöd och hjälp. Informationsteknik och digitala tjänster har stor plats i människors vardag. Många har inte den kompetens som behövs för att klara av basärenden. Att fånga upp och arbeta med de behov vi möter på biblioteket är angeläget och ett sätt att arbeta med digital delaktighet idag.

För att uppnå detta ska vi:

- Varje termin vid flera tidpunkter erbjuda grundläggande datorhandledning för allmänheten på olika tider
- Samverka och komplettera vår verksamhet med aktörer utifrån som t ex. studieförbund, IT-guider och pensionärsorganisationer
- Öka utlån av facklitteratur för barn och vuxna

2.7 Media

Medielandskapet är föränderligt. Vi behöver arbeta aktivt med vårt bestånd och se över balansen mellan digitala och tryckta källor. Vi ska erbjuda fjärrlån till kommuninvånare som komplement till vårt eget bestånd. Mediebudgeten måste användas så klokt och effektivt som möjligt. Det ska finnas en lyhördhet för vad som efterfrågas i balans med vårt uppdrag att tillgodose olika gruppers behov. Medieinköp skall göras såväl med bredd, djup och kvalitet.

För att uppnå detta ska vi:

- Under 2015 ha en aktuell medieplan med uppföljningsstrategier för kommande år
- Förtydliga vår inköspolicy för bättre kostnadseffektivitet
- Följa upp användande och utveckling av e-tjänster och e-medier

3 SEX MÅLFORMULERINGAR FÖR SKOLAN

I skolbiblioteken märks ett skifte från den konventionella synen på biblioteksverksamheten mot en mer interaktiv. Biblioteket är inte längre bara ett ställe där eleverna sitter för sig själva i tystnad med sina läroböcker, utan en förlängning av klassrummet där grupparbeten och pedagogiska samtal utövas, ofta med datorn i centrum. En-till-en-satsningen har lett till nya och spännande utmaningar för skolbiblioteken. Dels lokalmässigt eftersom det nu är ett större tryck på eluttag och sittplatser för större grupper och dels akademiskt då eleverna nu behöver alltmer stöd och råd vid informationssökning.

Läsfrämjande åtgärder blir allt viktigare i skolan då läsningen av tryckta medier minskar och läsförståelsen försämras. Biblioteken ska fortfarande, nu mer än någonsin, kunna erbjuda ny, aktuell och fräsch litteratur för att locka eleverna till läsoplevelser. En utmaning biblioteken ställs inför är att dessutom kunna erbjuda intressant och passande litteratur till elever med annat modersmål; såväl på modersmålet som på anpassad svenska.

3.1 Biblioteket som mötesplats

Skolbiblioteken ska finnas till för alla elever i enlighet med den rådande likvärdighetsprincipen. Alla ska kunna sitta i biblioteket utan att känna sig obekväma eller störda. Gymnasiebiblioteket vill genom samarbete med aktörer utanför skolan försöka verka som en sluss för eleverna såväl ut i yrkeslivet som i högre studier.

För att uppnå detta ska vi:

- Erbjuder alla elever tillgång till ett skolbibliotek
- Erbjuder alla elever tillgång till skolbibliotekarie med relevant utbildning

3.2 Läsfrämjande

Att läsningen i skolan försämras och att läsförståelsen inte är vad den en gång var kommer inte längre som någon överraskning. Skolbiblioteken har som ambition att försöka ändra på detta. Genom att erbjuda ny och intressant litteratur som vi förmedlar till eleverna vid bokprat, bloggar, sociala medier eller sedvanlig skyltning vill vi vända trenden.

För att uppnå detta ska vi:

- Systematiskt arbeta med läsfrämjande åtgärder
- Sträva efter en anslagsfördelning på skolorna som befrämjar likvärdighet vid mediainköp

3.3 Tillgänglighet i enlighet med skolans likvärdighetsprincip

Samtliga elever i skolan ska behandlas lika och ha samma förutsättningar. Dock är det så att många elever, svenska såväl som nyanlända, inte har någon direkt vana av skola och utbildning. Utmaningen är att få dessa att känna att biblioteken är en centralpunkt i skolan; något av en hemvist. Det finns också elever från hem med svag utbildningsbakgrund och där lästradition saknas eller är begränsad. De ska också vilja komma in till biblioteket och känna att det finns något för dem. Vi strävar även efter att kunna hålla öppet under hela skoldagen.

För att uppnå detta ska vi:

- Genom olika aktiviteter uppmärksamma dyslexiveckan
- Genom olika aktiviteter uppmärksamma Världsbokdagen
- Genom olika aktiviteter uppmärksamma Barnbokens vecka

3.4 Mångspråk

De senaste pedagogiska rönen är att elever med annat modersmål bör ha tillgång till litteratur på sina egna språk. Detta leder till en lättare inläring av såväl svenska som andra skolämnen. Ett närmare samarbete med hemspråklärarna och lärare i svenska som andra språk skulle leda till en större förståelse för vad de nyanlända eleverna behöver.

För att uppnå detta ska vi:

- Utöka beståndet av litteratur på andra språk
- Samverka med hemspråklärare och lärare i svenska som andra språk

3.5 Information och lärande

Nya tekniska förutsättningar leder till nya utmaningar för oss. Vi har som ambition att kunna erbjuda eleverna dels en grundläggande undervisning i informationssökning, men även kontinuerligt stöd och tips i det dagliga arbetet. På gymnasiet är önskan att kunna stödja eleverna så långt som möjligt i gymnasiearbetet.

För att uppnå detta ska vi:

- Erbjuder alla elever lektioner i informationssökning, såväl på klassnivå som på individnivå anpassad efter elevernas behov
- Erbjuder hjälp med bland annat fjärrlån

3.6 Medier

Skolbiblioteken bör se över sitt bestånd av och sin inköbspolicy över andra medier än tryckta böcker. Servicen med Egen nedladdning, speciella medier för elever med olika former av läshinder, kan utökas och eventuella inköp av e-böcker diskuteras. Arbetet med och kännedom om beståndet av databaser bör utökas.

För att uppnå detta ska vi:

- Utöka antalet digitala medier
- Undersöka möjligheten att använda e-böcker
- Utöka samarbetet med specialpedagogerna runt Egen nedladdning

4 VISION OCH UTVECKLINGSMRÅDEN

4.1 Folkbiblioteken

Vi vill att biblioteken ska vara angelägna och attraktiva för Salaborna nu och i framtiden. Vi vill att vår verksamhet ska ha betydelse för människors fritid och vi vill bidra till kulturlivet i Sala. Utveckling handlar till stor del om fördjupning och ökad kvalitet på tjänster inom de områden som är prioriterade.

Utvecklingsområdena är i första hand de som berör samarbetsområden. Biblioteken bör utveckla sin omvärldsbevakning och våga låta andra samhällsaktörer komma in.

4.2 Skolbiblioteken

Den allmänna visionen för skolbiblioteken är att förankra sin position som centralpunkt i skolan. För att bedriva skolbiblioteksverksamhet i enlighet med likvärdighetsprincipen att det ska vara en skola för alla, bör anslagsfördelningen ses över. Det ska inte spela någon roll vilken skola du är på; ny, intressant och läsvärdig litteratur av olika svårighetsgrad ska kunna erbjudas.

5 SLUTORD

Denna biblioteksplan skall gälla mellan 2015-2018. Biblioteksplanen skall vara ett dokument som används i verksamheterna och fungera i dialog med politiken. Därför är det viktigt att planen har en politisk förankring. Vi har strävat efter att lyfta övergripande mål och målgrupper som betonas i olika styrdokument som t ex bibliotekslagen och skollagen. Till planens olika mål ska mer konkreta handlingsplaner knytas och en uppföljning och återkoppling bör ske varje år. Varje verksamhet – skola respektive folkbibliotek - ansvarar för sina skrivningar och sin uppföljning.

Biblioteksplan 2015–2018
Kommunfullmäktige

ANTAGEN § x | xxxx-xx-xx | DIARIENUMMER 20xx/xxx | REVIDERAD § x | xxxx-xx-xx | DIARIENUMMER 20xx/xxx

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

